

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 15.4.2008
COM(2008) 192 konč.

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Napredek pri oblikovanju notranjega trga plina in električne energije

[SEC(2008) 460]

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Napredek pri oblikovanju notranjega trga plina in električne energije

A. OZADJE

Energija je za rast in konkurenčnost Evrope vedno pomembnejša. Zanesljive energetske storitve po sprejemljivih cenah za industrijske odjemalce in gospodinjstva so še vedno pomemben dejavnik družbenega in gospodarskega razvoja. Dobro delujoč notranji energetski trg je ključnega pomena pri uresničevanju vseh treh izzivov, s katerimi se srečuje Evropa na področju energetike, konkurenčnosti, trajnosti in zanesljivosti oskrbe.

Zadnji korak pri doseganju konkurenčnih energetskih trgov je bil storjen 1. julija 2007 s popolnim odprtjem nacionalnih maloprodajnih trgov. Pravno gledano lahko zdaj vsi potrošniki v Evropi izberejo dobavitelja in izkoristijo konkurenco.

Vendar je iz tega poročila razvidno, da integracija trga v praksi še zdaleč ni dosežena. Trgi električne energije in plina EU so z redkimi izjemami gospodarsko gledano še vedno nacionalni trgi z omejeno konkurenco.

To poročilo poudarja, da so problemi, navedeni v poročilu Komisije o napredku v obdobju 2006/2007 in poročilu o sektorski preiskavi o evropskih trgih električne energije in plina, še vedno v veliki meri prisotni. Vseh pomanjkljivosti ni mogoče odpraviti z obstoječo zakonodajo, zato so potrebni boljši zakonodajni ukrepi.

B. NAPREDEK NA KLJUČNIH PODROČJIH, PREOSTALE POMANJKLJIVOSTI

1. Izvajanje zakonodaje

Vse države članice¹ so svoje trge plina in električne energije popolnoma odprle do predvidenega roka, tj. 1. julija 2007². Vendar so se zaradi hkratnega obstoja odprtih tržnih segmentov in reguliranih cen za končne uporabnike pojavile omejitve za prosto in pravično konkurenco.

Več kot tri leta po izteku roka za začetek izvajanja, tj. julija 2004, nekatere države članice še vedno niso izpolnile pravnih zahtev iz direktiv o električni energiji in plinu³. To zadeva predvsem osrednja področja liberalizacije trga, na primer regulativni nadzor, ločevanje in regulirane tarife za dobavo, kot tudi sporočanje v zvezi z obveznostmi javnih služb.

Regulatorji imajo ključno pravno vlogo pri spremljanju skladnosti upravljavcev omrežja. ERGEG⁴ ima pomembno vlogo pri usklajevanju nadzora v državah članicah, s tem pa tudi pri usklajevanju preverjanja skladnosti z zahtevami. Iz spremljanja⁵ izvajanja uredb o električni

¹ Razen tistih, za katere velja odstopanje.

² Tehnična priloga, oddelek 1.

³ Tehnična priloga, oddelek 1.

⁴ Skupina evropskih regulatorjev za električno energijo in plin, ustanovljena s Sklepom Komisije 2003/796/ES z dne 11. novembra 2003.

⁵ Na voljo na spletni strani: www.ergreg.org.

energiji⁶ in plinu⁷, ki ga je ERGEG izvajal v letu 2007, je razvidno, da na področjih, ki so ključnega pomena za razvoj likvidnih trgov, na primer pri preglednosti in dodelitvi primarnih zmogljivosti, skladnost ni zadovoljiva. Približno 15 % evropskih upravljavcev prenosnih omrežij ne izpolnjuje zahtev glede preglednosti v plinskem sektorju. Približno tretjina upravljavcev prenosnih omrežij ne objavlja preteklih tokov, stopenj izkoriščenosti in zakonsko predpisanih napovedi razpoložljivih zmogljivosti. Hkrati tretjina upravljavcev prenosnih omrežij, ki uveljavlja pravilo „manj kot trije uporabniki“⁸, ne objavlja zahtevanih zbirnih podatkov, skoraj 85 % pa jih pravilo o odstopanju uporablja brez predpisanega uradnega dovoljenja.

Poročanje o tržnih kazalnikih, za kar so odgovorne države članice, je praviloma nezadostno. Samo 30 % nacionalnih regulativnih organov lahko na primer navede delež odjemalcev med industrijskimi skupinami, malimi in srednje velikimi podjetji ter gospodinjstvi, ki so zamenjali odjemalca.

2. Integracija trga

Trg še vedno ni dovolj integriran. Na to kažejo na primer razlike v ceni, regionalni monopoli in stalna prezasedenost čezmejnih omrežij.

Na dobro integriranem trgu bodo zaradi konkurence cene v sosednjih državah članicah ali regijah podobne. V osrednji in severozahodni EU se cene energije za industrijske odjemalce električne energije v EU pričenjajo izenačevati, vendar se v nekaterih primerih še vedno razlikujejo za skoraj 100 %⁹. Zaradi učinkovitejše uporabe infrastrukture se je povečala soodvisnost cen električne energije, zlasti med regijami Nizozemske/Belgije/Avstrije/Francije/Nemčije in nordijskim trgom.

Čezmejna trgovina je eden od ključnih dejavnikov, ki povečuje konkurenčni pritisk na cene. Ker so za tako trgovino predpogoj zadostne zmogljivosti omrežja, je treba odstraniti stalna ozka grla v plinski in električni infrastrukturi. V petih državah članicah je delež zmogljivosti za medsebojno povezovanje na področju električne energije glede na instalirane zmogljivosti pod 10 %. V desetih drugih državah članicah se giblje med 10 in 30 %. Usklajeno načrtovanje naložb in ugotavljanje tržnega povpraševanja sta ključnega pomena za zagotavljanje zmogljivosti na evropski ravni. Prostovoljni ukrepi, sprejeti v okviru regionalne pobude, ki jo spodbuja Komisija z operativno podporo ERGEG-a¹⁰ (npr. usklajene raziskave povpraševanja o pretoku plina na Iberskem polotoku, analiza naložb v regionalni promet in skladišča na jugovzhodnem trgu plina), so vsekakor pozitivni. Vendar prostovoljni ukrepi ne morejo v zadostni meri zagotoviti potrebne varnosti, ki bi pokrila tržno povpraševanje.

Premajhna neodvisnost upravljavcev omrežij še vedno ovira potrebne naložbe. Izkušnje kažejo, da je v primerih, ko so nacionalna uveljavljena podjetja delničarji prometnih omrežij na njihovih trgih, njihov interes za omejevanje konkurence na njihovem nacionalnem trgu pogosto ovira za zadostno vertikalno razširitev zmogljivosti. Analize potrjujejo soodvisnost dejanskega ločevanja in naložb. Delež prihodkov iz dajatev za prezasedenost, ponovno

⁶ Uredba (ES) št. 1228/2003.

⁷ Uredba (ES) št. 1775/2005.

⁸ Pravilo, po katerem upravljavcem prenosnih sistemov ni treba objaviti vseh zahtevanih podatkov, če so v zadevni točki omrežja aktivni manj kot trije uporabniki; glej člen 6(5) Uredbe (ES) št. 1775/2005.

⁹ Tehnična priloga, oddelek 5.

¹⁰ www.ergreg.org.

investiranih v zmogljivosti za medsebojno povezovanje, je pri upravljavcih prenosnih omrežij z ločenim lastništvom približno dvakrat večji kot pri vertikalno integriranih upravljavcih prenosnih omrežij, raven naložb pa se je v treh do štirih letih po ločitvi lastništva najmanj podvojila.

Vendar pa se je treba zavedati, da na raven naložb vplivajo tudi drugi dejavniki, zlasti regulacija cen. Regulatorji morajo zagotoviti naložbam prijazne pogoje, ki bodo vključevali stabilen regulativni sistem, pravične spodbude za naložbe in integriran trg ter bodo med drugim usmerjeni tudi k zmanjševanju cen. Spodbude še niso dovolj regulirane.

Pravne razlike med državami še vedno ovirajo integracijo trga. Tako na primer usklajeni pilotni program avkcij zmogljivosti za plin na severozahodnem trgu plina¹¹ ni bil izvedljiv zaradi razlik v nacionalni zakonodaji. Da bi odstranili te ovire, je potrebna večja podpora držav članic.

Vseh koristi zadostne infrastrukture ne bo čutili, če zmogljivosti ne bodo na voljo udeležencem na trgu na nediskriminatorski osnovi, ki spodbuja trgovanje. Različni obravnavi čezmejnih storitev in prenosa v domači državi je treba pripisati ključni pomen za doseg nediskriminacije med uporabniki in skladnosti z obstoječo (in predlagano) zakonodajo. Hkrati morajo sistemi zmogljivosti postati čimbolj prožni, kar je najlažje doseči z ločenim sistemom vstopa in izstopa.

Regionalni razvoj

Dvostranski in večstranski projekti za izboljšanje čezmejne integracije se že izvajajo, na primer regionalne pobude pod vodstvom ERGEG-a, sodelovanje vlade v petstranskih forumih v severozahodni Evropi in MIBEL/MIGAS za državi na Iberskem polotoku. Za razliko od drugih pobud skupnost za energijo spodbuja regionalno sodelovanje na pravno zavezujoči podlagi.

Ti projekti imajo pomembno vlogo pri razvoju rešitev na podlagi najboljših praks. Regionalne pobude pod vodstvom ERGEG-a si na primer prizadevajo za usklajeno čezmejno dodeljevanje zmogljivosti na trgih plina v severozahodni Evropi, usklajeno analizo povpraševanja ter načrtovanje naložb na Iberskem polotoku in trgih plina v jugovzhodni Evropi¹², regulativno usklajevanje za usklajeno čezmejno sprejemanje regulativnih odločitev in večjo preglednost. Leta 2006 je v Franciji, Belgiji in na Nizozemskem pričel delovati tristranski projekt povezovanja trga električne energije – mehanizem za dodeljevanje zmogljivosti, ki zagotavlja pretok energije v pravi smeri glede na promptne cene, zaradi česar se je močno povečala učinkovitost distribucije energije, proizvedene v regiji. V okviru petstranskega foruma za električno energijo je bil dosežen dogovor o skupnem čezmejnem mehanizmu za dodeljevanje zmogljivosti na podlagi pretoka za celotno regijo. Nedavno so se pričela dela v plinskem sektorju, ki bodo po pričakovanjih osredotočena na pravna ozka grla in zanesljivost oskrbe. Novembra 2007 sta Republika Irska in Severna Irska pričeli vzpostavljati skupni veleprodajni trg električne energije. Podobno načrtujejo tudi za trg plina.

Regionalni pristop omogoča, da se upoštevajo različne stopnje razvoja trga, njegov skupni cilj pa je vzpostavitev enotnega trga.

¹¹ UK, NL, B, F, IRL, DE, DK, SW, N-IRL, Norveška (opazovalka).

¹² AT, CZ, GR, H, IT, PL, SK, SI.

3. Koncentracija in konsolidacija

Nacionalne tržne strukture so še vedno zelo koncentrirane. Poleg tega uveljavljena podjetja nadzorujejo najpomembnejše infrastrukturne zmogljivosti, zaradi česar se njihova tržna moč še dodatno povečuje.

Med letom 2005 in sredino leta 2007 se je število neodvisnih dobaviteljev na trgu električne energije povečalo v 40 % držav članic, za katere so na voljo podatki. Kar zadeva plinski sektor, se je njihovo število povečalo le v četrtini držav članic. Vendar se je število neodvisnih dobaviteljev v Franciji, Italiji, na Poljskem in Nizozemskem povečalo za 50 % ali več (z 10 na 15 dobaviteljev v Franciji, z 0 na 75 dobaviteljev na Poljskem, z 8 na 20 dobaviteljev na Nizozemskem ter s 123 na 182 (2006) v Italiji). V 7 od 21 držav članic na nacionalnem trgu plina ni niti enega neodvisnega dobavitelja. Kar zadeva trg električne energije, neodvisnega dobavitelja nima edino Ciper, vendar za 15 držav članic ni ustreznih podatkov.

Maloprodajni trgi še niso dobro razviti, predvsem zaradi omejenega dostopa do zalog plina za nove udeležence. Celo na najbolj razvitem trgu, tj. Združenem kraljestvu, proizvajalci plina obvladujejo konkurenčne sile. Vstop novih proizvajalcev v sektor oskrbe s plinom ostaja ključnega pomena za konkurenco in zanesljivost oskrbe. Pomembno vlogo ima tudi utekočinjeni naravni plin.

Istočasno se z veliko koncentracijo nacionalnih trgov nadaljuje težnja h konsolidaciji in koncentraciji. Dokler udeleženci, ki nastanejo ob združitvah in prevzemih, delujejo na resnično konkurenčni osnovi, to nima nujno negativnih učinkov na konkurenco. Vlade, nacionalni regulatorji in organi, pristojni za konkurenco, morajo aktivno sodelovati pri vzpostavljanju okvira, ki spodbuja konkurenčno vedenje tam, kjer se ga na podlagi tržnih struktur ne pričakuje, npr. s sprostitevjo zmogljivosti, programi za sprostitev plina in strogimi zahtevami glede preglednosti.

4. Cenovna gibanja

Odjemalci v državah članicah EU-15 so imeli v obdobju od 1998 do 2004 zaradi liberalizacije trga električne energije na podlagi kumulativnih prihrankov pri cenah koristi v višini 60 milijard EUR. Ti prihranki so se zaradi poznejših povišanj cen delno izničili. Cene plina v EU-27 so se povečale skupaj s cenami nafte. Cene za industrijske uporabnike so se med letoma 2005 in 2006 povečale za povprečno 35 %, leta 2007 pa še za nadaljnjih 12 %. Cene za gospodinjstva so med letoma 2005 in 2007 rasle približno enako, čeprav je bilo največje povečanje opaziti predvsem v letu 2007¹³.

Za tako gibanje cen je več razlogov. Ker je konkurenca še vedno omejena, so konkurenčni pritiski na cene šibki. Poleg tega cene odražajo splošne trende, zlasti pri cenah nafte, ki so se med letoma 2005 in 2007 povečale za več kot 50 %. Glede na odvisnost med cenami plina in nafte ter vedno večji pomen plina pri proizvodnji energije, gibanje cen nafte vpliva tako na cene plina kot tudi na cene električne energije.

Hkrati obstajajo znaki, da so zaradi neodvisnosti upravljavcev omrežij cene ugodnejše, saj taka neodvisnost povečuje učinkovitost omrežja, omogoča lažji dostop do omrežja za tretje osebe ter prispeva k zaupanju v trg. Od odprtja trga leta 1998 je bilo gibanje cen v državah

¹³ Eurostat, podatki za 1. januar vsako leto.

članicah, kjer imajo upravljavci prenosnih omrežij ločeno lastništvo, ugodnejše kot v državah članicah, kjer so upravljavci prenosnih omrežij še vedno povezani s podjetji za dobavo.

5. Neodvisnost upravljavcev omrežij

Funkcionalno ločevanje se še vedno ne izvaja učinkovito v vseh državah članicah¹⁴. To velja za električno energijo in plin, pa tudi za upravljavce prenosnih in distribucijskih omrežij. Nekatere države članice so presegle sedanje zahteve glede ločevanja. Kar zadeva električno energijo, ima upravljavce omrežij z ločenim lastništvom približno polovica držav članic, kar zadeva plin, pa sedem¹⁵.

Na ravni distribucije države članice pogosto uporabljajo odstopanja; v polovici držav članic so upravljavci distribucijskih omrežij z manj kot 100 000 odjemalci izvzeti iz zahtev o pravnem ločevanju v sektorju električne energije in za plina¹⁶.

Premajhna neodvisnost upravljavcev omrežij se odraža v pomanjkanju naložb v omrežne zmogljivosti in zlasti nezadostnih čezmejnih zmogljivostih. Pravno ločevanje ni dovolj za ublažitev tega učinka.

6. Učinkovita zakonska ureditev s strani regulatorjev

Kljub temu, da direktivi o električni energiji in plinu od regulatorjev zahtevata, da imajo določena minimalna pooblastila, se neenak obseg regulativnih pooblastil prek meja ni izboljšal. V nekaterih državah članicah si pristojnosti deli več regulatorjev na nacionalni in regionalni ravni, vključno z organom, pristojnim za konkurenco, in/ali ustreznim ministrstvom. Vse to lahko še dodatno povečuje neskladnost. Skoraj nobena država članica nima regulativnega nadzora nad veleprodajnim in maloprodajnim trgom.

Neskladnost z evropsko zakonodajo se v nacionalni zakonodaji pogosto kaznuje nezadostno ali z neučinkovitimi kaznimi. Poleg tega je iz poročil ERGEG-a o spremljanju izvajanja obstoječe zakonodaje razvidno, da regulatorji obstoječih pooblastil ne izrabljajo zadostno za aktivno spodbujanje izvajanja pravnih zahtev. Poročilo ERGEG-a za 14. madridski forum navaja na primer samo en primer, ko je regulativni organ izkoristil svoja pooblastila, da upravljavcem prenosnih omrežij, ki ne izpolnjujejo pravnih zahtev, naloži sankcije.

Obseg integracije trga zahteva čezmejno usklajevanje regulativnih odločitev. ERGEG in evropska regulativna foruma za električno energijo in plin (firenški in madridski forum) vsekakor prispevajo k temu procesu, saj zagotavljajo platformo za razpravo o reševanju problemov na praktični ravni in razvijajo skupne rešitve na podlagi najboljših praks. Vendar „regulativna vrzel“ še vedno ovira usklajeno čezmejno sprejemanje odločitev in je tudi ni mogoče odstraniti z obstoječim modelom prostovoljnega sodelovanja v okviru ERGEG-a.

¹⁴ Pri javnem posvetovanju ERGEG-a o smernicah za funkcionalno ločevanje so na primer operaterji prenosnih omrežij izrazili željo po tem, da bi bili upravitelji omrežij udeleženi pri upravljanju integriranih podjetij ter da bi ti upravitelji prejeli spodbude, ki bi bile vezane na uspeh integriranega podjetja kot celote. Komentarji so objavljeni na spletni strani www.ergreg.org – Public Consultations – Energy – GGP Functional Unbundling.

¹⁵ Tehnična priloga, oddelek 7.

¹⁶ Tehnična priloga, oddelek 7.

7. Vidiki, povezani z odjemalci

Odzivi odjemalcev – zamenjava dobavitelja

Zamenjava dobavitelja električne energije je pogosta v državah Iberskega polotoka, na Češkem in v nordijskih državah, pri zelo velikih industrijskih odjemalcih v Nemčiji, Avstriji in Luksemburgu pa je nadpovprečna. V večini drugih držav je delež gospodinjstev, ki letno zamenjajo dobavitelja, 1 % ali manj. Podobno velja za plin, razen v Italiji, kjer delež presega 1 %. Čeprav se delež velikih odjemalcev, ki zamenjajo dobavitelja, še naprej povečuje, lahko večina malih podjetij in gospodinjstev le redko uveljavlja pravico do izbire.

Delež odjemalcev, ki zamenjajo ponudnika, ni edini pokazatelj konkurence na maloprodajnih trgih. Konkurenčnih ponudb pogosto ni ali pa so preveč podobne, da bi pomenile resnično izbiro. Države članice in nacionalni regulatorji morajo zagotoviti pregledne in preproste postopke za zamenjavo, s katerimi bodo odjemalcem zagotovili potrebno zaupanje. Poleg tega konkurenco na maloprodajni ravni izkrivljajo tudi regulirane dobavne cene.

Kakovost storitev

Namen liberalizacije trga je praviloma izboljšati položaj odjemalcev. Zaradi možnosti izbire ponudnika in posledičnih konkurenčnih pritiskov sta ponudba storitev in povpraševanje uporabnikov bolj usklajena. Direktivi o električni energiji in plinu sta jasno poudarili pravice odjemalcev. Iz tržnih raziskav je razvidno, da so odjemalci na splošno zadovoljni s kakovostjo storitev na področju električne energije in plina¹⁷. Bojazen, da bi se zaradi uvedbe konkurence znižal standard storitev ali da bi se pojavile težave pri zagotavljanju osnovne storitve, se je izkazala za neutemeljeno.

Da bi imeli koristi od liberalizacije, je potreben dostop do oskrbe z energijo. Analize¹⁸ kažejo, da ima velika večina končnih uporabnikov v Evropi enostaven dostop do električne energije in plina – povprečje EU-27 dosega 93 % pri nenadomestljivi oskrbi z električno energijo in 72 % pri plinu, kjer so pogosto na voljo nadomestki. V povprečju dve tretjini (66 %) državljani EU meni, da so cene storitev na področju električne energije dostopne; za plin je številka podobna. V nobenem od sektorjev ni videti večjih razlik med sociodemografskimi kategorijami ali med EU-15 in EU-27¹⁹.

Regulirane cene

Hkraten obstoj odprtih trgov za energijo in reguliranih cen energije je v državah članicah EU običajen; pozna ga tretjina trgov plina v vsaj enem tržnem segmentu in več kot polovica trgov električne energije. Pri večini držav članic z reguliranimi cenami regulacija ni omejena na majhne odjemalce – za vse odjemalce lahko veljajo regulirane cene²⁰.

Negativni učinki reguliranih cen energije so še vedno problematični. Povzročajo neposredno izkrivljanje konkurence in zmanjšujejo likvidnost veleprodajnih trgov. Dolgoročno dajejo

¹⁷ EUROBAROMETER, Cene in kakovost storitev v splošnem interesu, september, 2005 ter raziskava o zadovoljstvu odjemalcev iz leta 2007:

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/serv_gen/cons_satisf/consumer_service_finrep_en.pdf

¹⁸ EUROBAROMETER, Storitve v splošnem interesu – poglavje 1.4–1.5, julij 2007.

¹⁹ EUROBAROMETER, Storitve v splošnem interesu – poglavje 3,1, julij 2007.

²⁰ ERGEG, Ocena stanja na področju regulacije cen za končne uporabnike, 14. 6. 2007 (Ref.: E07-CPR-08-04), www.ergereg.org.

regulirane cene vlagateljem napačne signale glede cen, zaradi česar negativno vplivajo na razvoj nove infrastrukture. Z določitvijo ravni cen, ki novim udeležencem onemogoča, da bi dobavljali energijo po cenah, ki krijejo njihove stroške, regulacija cen ovira vstop na trg za alternativne dobavitelje, s tem pa tudi neposredno ogroža zanesljivost oskrbe. Francoska borza električne energije na primer zaradi reguliranih cen energije ni mogla določiti tržne referenčne cene. Varstva odjemalcev se ne sme zagotavljati z instrumenti za zagotavljanje konkurence, temveč jih je treba obravnavati z drugimi sredstvi.

C. ZANESLJIVOST OSKRBE

V skladu z evropskima poročiloma o napovedih glede električne energije za poletje in zimo, ki so ju leta 2007 pripravili evropski upravljavci prenosnih omrežij za električno energijo in evropski upravljavci prenosnih plinskih omrežij (Gas Infrastructure Europe, GIE), srednjeročno ne gre pričakovati posebnega tveganja glede pomanjkanja električne energije. Ti poročili povzemata nacionalne in regionalne napovedi glede ravnovesja na področju električne energije med proizvodnjo in največjim povpraševanjem. Poleg tega preverjata, ali so medsebojno povezani sistemi na splošno ustrezni. Vendar postanejo ob težkih pogojih, kot so nizke ali zelo visoke temperature ali kriza pri dobavi plina, omrežja električne energije bolj obremenjena, zlasti če je isto obdobje problematično tudi v sosednjih državah.

Zagotavljanje zadostnih prevoznih zmogljivosti je še vedno ključnega pomena ne le za razvoj konkurence, pač pa tudi za zanesljivost oskrbe. Zlasti pri oskrbi s plinom je Evropska unija vedno bolj odvisna od uvoza²¹. Ker se domače zaloge plina zmanjšujejo, poraba plina po vsem svetu pa naj bi se občutno povečala, ima diverzifikacija virov ključno vlogo pri zmanjševanju odvisnosti od sedanjih največjih treh dobaviteljic plina, tj. Rusije, Norveške in Alžirije. Ker cene plina naraščajo, postaja utekočinjeni naravni plin pri diverzifikaciji vedno pomembnejši.

Omrežja plina in električne energije so pglavitni del dobro delujočega evropskega trga. Še vedno obstajajo ovire za dokončanje že določenih prednostnih projektov. Za projekte v evropskem interesu, ki se soočajo z zamudami ali težavami pri izvajanju, so bili določeni koordinatorji. Ti projekti so: (1) elektroenergetska povezava med Nemčijo, Poljsko in Litvo, (2) povezave s priobalnimi polji za izkoriščanje vetrne energije v severni Evropi, (3) povezava med Francijo in Španijo ter (4) plinovod Nabucco.

Kar zadeva električno energijo, je odvisnost od uvoza manjša. Proizvodnja lahko temelji na domačih virih, vključno z obnovljivimi viri, in na gorivih, za katera obstaja diverzificiran svetovni trg (npr. premog). Vendar se odvisnost proizvodnje energije od plina, ki se v veliki meri uvaža, povečuje. Hkrati se vlagatelji v infrastrukturo soočajo z novimi izzivi. Elektroenergetski sistem postaja odvisen od plinske infrastrukture. Naložbe v obnovljivo proizvodnjo električne energije (npr. veter) zahtevajo visoko zmogljivo prometno infrastrukturo za prilagoditev sistema na neuravnoteženo uporabo zmogljivosti.

Po mrzli zimi 2005/2006 so nekatere države zgradile skladišča plina, uvozne zmogljivosti pa izkoriščajo v največji možni meri. Italija je na primer uvedla pogodbe „prevoz ali plačilo“, po katerih se lahko uporabniki odpovedo prevoznim zmogljivostim, da tako povečajo fizično izrabo zmogljivosti. Konec leta 2006 in v letu 2007 je nastal majhen presežek plina, ki je omogočil povečanje trgovanja s plinom in tako vozliščem zagotovil določeno likvidnost. Ali bo to postalo osnova za pozitiven in dinamičen prihodnji razvoj trga, še ni jasno.

²¹ Tehnična priloga, oddelek 8.

EU bo morala še naprej posvečati pozornost strateški razsežnosti odnosov, ki jih ima na področju energetike s tretjimi državami, zlasti z dobavitelji, poleg tega pa bo morala tudi upoštevati pomembnost zagotavljanja tržnih struktur, ki bodo dobaviteljem in vlagateljem omogočale koristi odprtega trga in neoviranega pretoka energije. Za to so potrebni ukrepi Komisije, vlad in regulatorjev, pa tudi upravljavcev omrežij. Pomemben dejavnik so zamude pri odobritvenih postopkih za naložbe. Te ogrožajo zanesljivost oskrbe in razvoj notranjega trga.

D. SKLEPNE UGOTOVITVE

Kljub nekaterih spodbudnim izboljšavam, zlasti pri čezmejnem usklajevanju na regionalni ravni, je iz splošne analize napredka pri notranjem trgu električne energije in naravnega plina razvidno, da še vedno obstajajo velike ovire za učinkovito delovanje trga.

Še vedno je ključnega pomena nezadovoljivo izvajanje evropske zakonodaje. Izboljšave morajo skupaj spodbujati Komisija, države članice, regulatorji in industrija:

- Nacionalni regulatorji morajo imeti pooblastila za to, da zagotavljajo, da zainteresirane strani pravilno izvajajo zakonodajo.
- Regulatorji morajo na lastno odgovornost spodbujati izvajanje pravnih zahtev. Za zmanjšanje praktičnih ovir pri čezmejnem trgovanju je potrebna čezmejna uskladitev modelov najboljših praks regulacije. Regionalne pobude pod vodstvom ERGEG-a in drugi podobni projekti na ravni vlade pozitivno prispevajo k temu procesu.
- Industrija mora brezpogojno upoštevati pravne zahteve. Izvajanje evropske zakonodaje ne sme biti predmet pogajanj.
- Regulirane cene energije so še vedno velik problem.

Za največje probleme na različnih področjih je značilno, da imajo velik vpliv, ki ovira razvoj dobro delujočega notranjega trga električne energije in plina, česar znotraj obstoječega zakonodajnega okvira ni mogoče rešiti. Komisija zato te pomanjkljivosti obravnava v zakonodajnem paketu, ki ga je predložila 19. septembra 2007.